

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 12. De causis legitimis co[n]cedendi indulge[n]tias,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

operandum, ac firmius fortiusque resistit, adum Dæmoni, mundo, & carni. Altero autem nomine cenferi minus commodam, nempe quod per indulgentiam pœna peccatis debita certius solvatur, cum talis satisfactio fiat ex thesauro infinito, qui deficere nequit: facta verò per dictam communicationem nitatur mentis satisfactorijs, quæ super sunt communitati, omnia valoris finiti, & interdum pauca, aut etiam nulla, propter ipsius communitatis superuentem necessitatem, cui omnia applicantur.

CAPVT XII.

De causis legitimis concedendi indulgentias.

S V M M A R I V M.

- 126 Pia causa necessaria est ad validam concessionem indulgentiæ.
 127 Obiectio in contrarium cum solutione.
 128 Quis actus talem causam continere censetur.
 129 Notanda pro eiusdem causa sufficienti intelligentiæ.
 130 Difficultas de proportionem requisita inter indulgentiam, & ipsam causam piam.
 131 Non esse necessarium ad validitatem indulgentiæ vt causa pia, propter quam datur, æquiualeat ei.
 132 Sed quacumque pia causa sufficere potest, vt indulgentia valeat; nõ tamen vt sit discretæ.
 133 Obiectio in contrarium cum solutione.
 134 Magnæ indulgentiæ concessio pro causis pijs quæ apparent paruas, quo modo excusentur.
 135 Quid sit respondendum obiectantibus ab usum.

126. **C**ommunis Doctorum consensus est (vt initio 7. capituli lib. de indulgent. Gregor. à Valent. & Suarez tom. 4. disput. 54. sect. 1. num. 2. notant) vt indulgentia sit valida, non sufficere voluntatem concedentis, sufficientem concedendi potestatem habentis: sed adhuc requiri causam piam, id est, iuxta D. Anton. in 1. part. tit. 10. cap. 318. 2. versu 2. opus aliquod ad Dei honorem, & proximorum Ecclesiæ utilitatem ordinatum: Cuius tanti consensus ratio est: tum quod in Concilio Constan. sub finem inter articulos de quibus interrogandus esset suspensus de hæresi Wileli, tunc grassante, iste ponatur à Martino quinto, Num credat Papæ omnibus Christianis verè contritis & confessis, ex causa pia & iusta posse indulgentias concedere in remissionem peccatorum: tum quod Clemens sextus in Extratag. communi Vnigenitus, De pœnit. & remiss. aperit dicit Christum commississe thesaurum indulgentiarum, dispensandum per Papam & ipsius successores; propriis & rationabilibus de causis. Quod idem dixit Leo decimus in Bulla de indulgentiis edita anno Domini 1518. quinto idus Nouemb. Accedit quod Innocentius tertius in cap. Cum ex eo de pœnitent. & remiss. damnet indulgentias in discretas; quales censentur quæ sine rationabili causa dantur. Accedit quoque ratio: quia Prælati non sunt domini thesauri indulgentiarum, sed tantum dispensatores, vt citata verba Extratag. Vnigenitus satis ostendunt: proindeque non habent potestatem aliquid ex illo sumendi, nisi secundum intentionem Christi & Sanctorum ex quorum bonis, id est satisfactorijs, ille constat. At Christi & Sanctorum intentio fuit, vt nõ nisi in Ecclesiæ utilitatem, & diuinæ gloriæ incrementum memoratus thesaurus dispensaretur. Nec enim dubium est quin omnia sua retulerint in eum finem. Quæ cum ita sint, vt in indulgentia validè conferatur, præter sufficientem conferentis auctoritatem, requiritur causa pia seu iusta, & rationabilis.

127. Si quis opponat relaxationem pœnitentiæ à Confessario iniunctæ, factam etiam sine causa à Romano Pontifice, posse ita valere; vt si cui iniuncta est non teneatur illam implere. Respondet Nauar. De indulgent. notab. 15. num. 11. posse quidem Papam, etiam sine vlla causa indulgentiam concedere, quæ tollat obligationem implendi pœnitentiæ iniunctam, non tamen quæ pœnam condonet taxatam iudicio Dei pro peccato remisso: quia quantumuis iure humano constituta (de quorum numero est pœnitentiæ impositio tanquam facta ab homine) si bene constituta sint non debeant sine iusta causa destrui: eorum tamen destructio, sine iusta causa per Papam facta, tenet: non verò destructio eorum quæ sunt iure diuino constituta, cuiusmodi esse istud, vt indulgentia non

detur sine iusta ac rationabili causa; ratio paulo ante proposita satis ostendit, & latius tractat Suarez in citata sect. 1. & sequen. 2.

De causa pia requisita ad concessionem indulgentiæ.

S E C T I O I.

Porro dicta pia causa (vt ex Caiet. habet Gregor. à Valent. non longè à citato initio) contineri potest quocumque actus, ex quo aliqua Ecclesiæ utilitas, aut Dei gloria redundet: siue per se, siue ob aliquem respectum, quem is habeat ad aliquid ex quo talis utilitas vel gloria proueniat, aut probabiliter existimetur prouentura, etiam si res secus forte habeat: vt v.g. quando Papa pro indulgentia obtinenda, aliquid piû opus faciendum iniungit in eum finem, vt inter duos principes stabiliatur pax, quæ videtur cedere in Ecclesiæ commodum; & reuera cedit in detrimentum.

Potest item esse: tum actus exterior, vt recitatio aliquarum pœnam, elemosyna, peregrinatio: tum interior, vt meditatio passionis Christi, examen conscientie, &c. Potest quoque esse non modo actus proprius, sed etiam alienus, vt est ille quo continetur pia causa, pro qua defunctis indulgentia per modum suffragij conceditur: is enim executioni mandatur, non ab ipsis defunctis, sed ipsorum nomine à viujs. De qua re postea suo loco. Potest præterea esse non modo actus futurus quem tunc oportet exequi, cum acquiritur indulgentia: sed etiam præteritus; vt cum morientibus indulgentia datur propter opera bona quæ ipsi, vel alij fecerunt: neque aliud siue ab ipsis, siue ab alijs loco ipsorum faciendum exigitur: prout ex Durando & quibusdam alijs consequenter refert Gregor. à Valent. & Nauar. attigit in comm. De indulgent. notab. 22. num. 36. Potest denique esse actus alioqui debitus & positus in præcepto: Quod cum Angelo & Cordub. contra Syluestrum idem Gregorius tenens, in illius ac præcedentium confirmationem adfert: quod omnibus illis modis indulgentia concedatur ob causam, quæ in Ecclesiæ utilitatem & Dei gloriam cedit. Quod quidem, iuxta antedicta, sufficit vt Ecclesiæ thesaurus censetur secundum Christi & Sanctorum intentionem dispensari. An autem quælibet talis causa ad indulgentiam necessaria, debeat eidem æquiualeat, nec quantalucumque causa pia ad quantamcumque indulgentiam sufficiat, difficile est statuere: nostro autem Instituto satisfaciemus notando sequentia.

Primum est: distinguendum esse in hac difficultate inter causam propriam indulgentiæ, seu relaxationis pœnæ temporariæ pro peccatis debitis; & causam propriam concessionis indulgentiæ; hæc enim est opus aliquod piû iuxta antedicta; illa verò est Christi & Sanctorum satisfactio peccatori applicata ex thesauro Ecclesiæ.

Secundum est: non esse necessarium ad validitatem indulgentiæ, vt opus piû pro quo ipsa datur, in complacencia & acceptatione diuina æquiualeat remissioni per indulgentiam ipsam factæ; alioqui enim eadem remissio esset referenda ad id ipsum opus, quo (vt potest æquiualeat) tota compensaretur: non autem in dispensationem thesauri Ecclesiæ. Quod quidem dicere, est indulgentiæ vim & rationem tollere, vt patet ex definitione illius tradita in præcedent. cap. 10.

Tertium est, rationabilem esse alicuius indulgentiæ causam, intelligi posse dupliciter; primò de ea quæ ad hoc sufficit, vt indulgentia vere, valideque detur secundum intentionem Christi & Sanctorum, quorum sunt ea bona quæ dispensantur. Secundò, de ea quæ ad hoc sufficit, vt secundum intentionem prædictam, indulgentia non modo verè & validè, sed etiam discretè, & sine scandali periculo concedatur. Quo posteriore intellectu; communiter admittitur causam rationabilem non cenferi quantumcumque piam; sed quæ si non absolutè, saltem secundum proportionem æquiualeat indulgentiæ: ita scilicet vt quanto maior indulgentia conceditur, tanto maiorem causam piam suppetere oporteat. Id quod recta ratio sic dicit, vt contraueniendo agatur indiscretè, & pusillis occasio detur contemnendi indulgentias, tanquam res parui momenti: aut quæ potius ad viuendi licentiam quam ad vitæ emendationem facere videantur: aut etiam existimandi Prælatos à quibus conceduntur diffi-

patores potius esse quam dispensatores bonorum alienorum; satisfactionum, inquam Christi, & Sanctorum, ex quibus constat Ecclesie thesaurus.

Explicatio difficultatis de proportionem requisita inter indulgentiam, & causam piam propter quam illa datur.

SECTIO POSTERIOR.

Dissentio verò est inter Doctores (quorum sententias discutunt Gregor. à Valen. & Suarez: ille in *antea cap. 17. & hic tom. 4. disp. 5. sect. 3.*) Num ut causa prior intellectioni rationabilis censeatur absolute sufficiens ad verè valide concedendam indulgentiam, satis sit eam esse pium opus, quantumcumque non æquivaleret eidem indulgentiæ. Atque ad explicationem, omnia subtiliore discussione, quam memorati auctores ei qui volent suppedire abutuntur, contenti erimus pro praxi notare vnum ex tribus dici debere in hac re. Primum est, indulgentiam non valere nisi opus pium propter quod datur, remissioni quæ propter illud datur æquivaleret, saltem ex affectu & deuotione operantis. Secundum est, indulgentiam datam pro opere pio non æquivalenti, valere quidem, non tamen absolute quantum ipsa sonat, sed secundum eam proportionem, qua suæ causæ respondet ut si concedatur indulgentia centum annorum pro opere quod æquivaleret tantum indulgentiæ viginti annorum: implendo illud non centum; sed viginti tantum annorum indulgentia acquiratur. Tertium est, quantumcumque causam piam sufficere, ut indulgentia valeat, eamque prinde valere tantum quantum sonat: etiam si fieri possit, utis qui indulgentias maximas, propter causas minimas concedit, peccet ex quadam indiscretione, aut ratione alicuius scandali inde sequentis.

Primum autem propterea non videtur dicendum, quod tollat omnem indulgentiarum vim; cum commune sit omnibus operibus bonis, ut tantum valeant, quantum est boni affectus in operante: ideoque inutilis esset indulgentia, sine qua tantumdem ac cum ea obtineretur. Nec faceret quod Bonifac. Octauus in *Extravag. Antiquorum. D. penitent. & remiss.* postquam concessit plenissimam indulgentiam iis qui centesimo quoque anno visitauerint Basilicas vrbis Romæ, subiunxit vnumquemque eo plus meritum & indulgentiam efficaciat consecurum, quo Basilicas illas deuotius visitaret. Nam aduerbium illud *efficacius* non potest significare excessum ex parte indulgentiæ, cuius ibi mentio est; quia cum sit plenissima, non potest plenior reddi, ut rectè de glossa verbo *consequetur* explicat. Significare ergo videtur excessum eum quæ notat Gregor. à Valen. *sub finem cir. cap. 7.* utis qui deuotius peregerit: opus illud pium, possit moraliter certior, esse de consecuta eaplenissima indulgentia.

Sed neque secundum dicendum esse; patet ex eo, quod habeat incommodum graue; nempe Summum Pontificem constitutum à Christo in Ecclesia magistrum veritatis, in quodam vsu muneris sui, quantum in se est, decipere aliquando totam ipsam Ecclesiam. Et enim si Summorum Pontificum indulgentiæ non valeant absolute quantum sonant; sed solum secundum proportionem causæ piæ propter quam dantur, deceptio in illarum concessione contingit: cum ex vna parte iidem Pontifices loquantur obsolete, dicentes se tantam indulgentiam tale opus facientibus concedere: nullatenus indicata necessitate eâ æquivalentiæ secundum proportionem quam aliqui auctores inducunt (de ea Suarez in *cir. sess. 3. nu. 3. & 4.*) & ex altera parte fideles bona fide se tantam indulgentiam consequi existiment, quanta proponitur si præstitierint illa quæ ad eam consequendam imponuntur facienda, nihil cogitantes de prædicta necessitate. Quare decipiuntur, quod est graue incommodum.

Quocirca restat ut tertium videatur dicendum cum ipso Gregor. à Valen. & pluribus alijs (quorum tum idem tum Suarez meminerunt: ille in *cod. cap. 7. proponens 4. sententiam, & hic in præced. num. 1.* quod & vsui in Ecclesia recepto, & intentioni Christi ac Sanctorum consentaneum esse, non ægrè sibi persuaserit is, qui sequentia considerat. Primum est, nemine repugnante, ad indulgentiam concedendam non requiri causam æquipollentem, ut v. g. ad indulgentiam 20. dierum concedendam non esse necessarium talem causam interuenire quæ per se mereatur tantam remissionem pœnæ,

quantam in satisfactionem per viginti dies subire peccata commissa merentur: sed aliam minorem, quæ censeatur rationabilis esse, cur Prælati eamdem 20. dierum pœnam relaxent. Quanto autem minor esse possit, solum Deum cerè scire, sicut & quanta pœnitentia debeat à Confessario imponi, ut ea ad satisfaciendum pœnæ pro peccatis confessis debeat, sufficere ad æquæ.

Secundum est, in hoc dispensationis genere, Christum & Sanctos noluisse exerceri tam proportionalem iustitiam cuique iuxta suum meritum plus aut minus tribuentem, quam gratiam & liberalitatem, ut nomen ipsum indulgentiæ indicat, quo Ecclesia talem dispensationem celsè appellandam.

Tertium, est minimam gloriam diuinam, quæ ex quantumcumque opere pio Ecclesieque vtili redundare potest, pluris fieri à Christo & Sanctis, quam quodlibet pium opus suis factorum, ut satisfactorium est, cum eandem gloriam constituerint omnium suarum satisfactionum finem; neque ipsi vereantur pe conflatu ex eis thesaurus, cum infinitus sit, aliquid quando deficiat, quantumcumque pro prauis operibus magis indulgentiæ concedantur.

Sed obiicitur in contrarium, quod nulla minima indulgentia possit sine causa validè conferti. Ego nec maior aut maxima indulgentia sine maiori aut maxima causa. Respondendum est verò, quod quamuis indulgentia non censeatur secundum Christi & Sanctorum intentionem valida, nisi detur ob piam aliquam causam: non requirit tamen maiorem vel maximam causam piam, ad maiorem vel maximam indulgentiam; nisi ut detur prudenter, neque sequatur inde offensus vel dissolutio populi nec dantes peccent. Sicut igitur dispensator regis, id quod ad aliorum vtilitatem relictum est in domo regis; si dispensans illis, si perpetuam id faciat, peccat quidem, sed dispensatio est valida; quia non agit contra substantiam præcepti sui Regis; sed tantum contra modum quo præceptum secundum intentionem illius executioni mandandum fuit. Itaque Pontifex quantumuis peccaret dando magnas indulgentias pro paruis causis, tamen daret validè.

Neque verò de tali peccato damandi sunt Superiores, quoties amplas dant indulgentias, pro causis quæ nobis parua videntur; ut cum plenariam pro recitatione orationis Dominicæ & salutationis Angelicæ quinquies repetita in honorem quinque vulnerum Christi, ad impetrandum aduersus Ecclesie hostes diuinum auxilium; & sic de similibus. Eri enim causa per se videatur parua, tamen habito respectu ad Ecclesie vtilitatem & Dei gloriam (quam talis causa alio atque alio tempore potest adferre maiorem vel minorem) meritò præsumitur Pontifex cum indulgentiam concessit compertum habuisse extali causa tantam Ecclesie vtilitatem & Dei gloriam consecuram, quæ sufficeret ad tantam Ecclesiasticæ thesauri dispensationem rationabilem. Accedit quod si vnquam, nunc maxime locum habeat illud *cap. Fratemitatis distinct. 24.* Defectus nostri temporis quibus non solum merita, sed etiam corpora ipsa hominum defecerunt, distractionis non patitur in omnibus manere celsuram. Vnde sicut in imponendis rectè & prudenter pœnitentijs, non tam spectatur quantum pœnæ pro peccatis confessis meritò debeat, quàm quantum Pœnitens pro sua infirmitate facile sit habiturus; multumque receditur à taxatione quam Canones pœnitentiales faciunt; quamque olim maiores nostri usurparunt. Sic etiam in concedendis indulgentijs, rectè & prudenter Pontifex id spectat, quod fideles (de subsidio magno opere indigentes) non sint recusaturi; ne alioqui animi despondent difficultate rei, qui contra animantur facilitate, adducunturque ad Sacramentorum vsu alioqui neglectum: & ad Ecclesie tum reuerentiam, cuius tantam potestatem esse agnoscunt: tum etiam amorem cuius tantam materiam pietatem experiuntur: ac demum ad glorificandum Deum, ut Patrem misericordissimum quem vident tam benignè secum agere. Vnde (ut rectè notat Alphonsus à Viual. priore parte Candel: aurei *cap. de indulgen. num. 11.*) sine causa Sotus in *4. dist. 21. quæst. 2. art. 2. vers. Nostri temporibus*, videtur contemnere indulgentias, vni grano benedicto, vel vni altari affixas; quibus conceditur plenaria indulgentia vel liberatio animæ à purgatorio. Nam si ob actum quantumcumque modicum contritionis Deus liberalissimè peccatori

reatum pœnæ æternæ condonetur: cur negabitur (non obstant quod orationes vel alia pia opera, quæ ad tales indulgentias lucrandas iniunguntur, sint modica) condonare iustificatis certam pœnam, adhuc ipsorum peccatis præteritis debitam.

135

Quod si ex ea liberalitate aliqui capiant occasionem dissolute vivendi, vel reuocentur ab agenda pœnitentia, non est Pontificum culpa; sed talium malicia: vel concionatorum, aliorumve qui eiusmodi indulgentias promulgant, negligentia: lum non admonent eas nihil prodesse perseverantibus in peccato mortali; à quo exiisse non sunt putandi qui vitam in eo ducere, nec pœnitentiam per quam deferatur, agere volunt. Dicentibus autem hæreticis ridiculas esse tales indulgentias, cum aditum in cœlum faciant adeo facilem. Respondendum est, multo magis ridiculum esse quod illi dicunt sola persuasione, qua quis firmiter credit sibi remissa esse peccata per Christi merita, ipsum ita liberari ab omni culpæ & pœnæ reatu, vt nihil ei superfit quo impediat ab ingressu regni cœlorum. Ea enim ratione peccatori inimicoque Dei, multo faciliorem faciunt viam in cœlum, quam nos faciamus iustificato & in Dei gratia restituto. Calumniantibus verò, interdum indulgentias dari pro certa pecuniæ summa; si que dantes incurere in peccatum illius cui dictum est *Actorum 8.* Pecunia tua tecum sit in perditionem; quoniam existit mali donum Dei pecuniâ possideri:] occurrendum est secundum Ecclesiæ institutum talem pecuniam nunquam exigi; vt quasi negotiatione quadam, emeretur peccatorum remissio: sed vt largitione elemosinæ ad aliquem bonum finem relata, suppeteret causa idonea dispensandi per indulgentiam ex thesauro Ecclesiæ. Quod si abusus aliqui per pastores irreperint, eos damnat Ecclesia, vt videre est in decreto De indulgent. sess. 25. Concilij Trident. sicut & indiscretas indulgentias promulgari sub pœna peccati mortalis prohibet per *Clement. 1. De priuileg. 8. Quibus etiam.*

CAPVT XIII.

De modis concedendi indulgentias.

SUMMARIUM.

- 136 Pœna grauius, quæ grauiori peccati respondet, est tum intensio- nis, tum extensio- nis.
- 137 Grauius intensio- nis magis conuenit pœnæ luende in purgatorio, quam grauius extensio- nis: non item luende in hac vita.
- 138 Per indulgentiam remittitur pœna peccatis debita, non solum vt taxata à Confessorio vel à canonibus Ecclesiasticis: sed etiam vt à di- uina iustitia.
- 139 Solum Deo notum est quanta extensio- nis esse debeat pœna pro pec- catis luenda in hac vita: sicut & quanta intensio- nis sit futura in pur- gatorio.
- 140 Indulgentia aliquot annorum, quomodo sit accipienda.
- 141 Distinctio indulgentia in plenam, plenariam, & plenissimam, quo- modo sit accipienda.
- 142 Concessio indulgentia est strictè interpretanda.
- 143 Indulgentia plena seu plenaria quenam sit.
- 144 Quæ plenior, & quæ plenissima.
- 145 Corollaria ex precedentibus deducta.
- 146 Indulgentia in forma iubilæi quid amplius habeat, quam alia plenissima: & quid iubilæi nomine significetur.
- 147 Ne quidem plenissima indulgentia uiuat in foro externo.
- 148 Tres modi concedendi indulgentiam, relaxando tantum partem pœnæ.
- 149 Quomodo sit accipiendum, quod simul cum plena, datur aliquot dierum indulgentia.
- 150 Indulgentia data absolute & sine restrictione, comprehendit pœ- nas tam iniungendas quam iniunctas in Sacramentali confessio- ne.
- 151 Documentum utile pro parante se ad lucrandas indulgentias.
- 152 Indulgentia datur tum uiuis tum mortuis, sed illi per modum ab- solutionis, & his per modum suffragij.
- 153 Indulgentia quedam à Papa immediate datur, & quedam man- datur dari per alium.
- 154 Indulgentia quedam datur cum determinatione ad certum tem-

pus vel locum: & quedam sine ea determinatione.

- 155 Perennis ac longi temporis indulgentia lucrificari potest pluries, alia tantum semel.
- 156 De indulgentia concessa pro articulo mortis.
- 157 Ratio exequendi ministerium commissum indulgentiam concedendi in articulo mortis.
- 158 Indulgentia qua sit duratio.
- 159 Duratio indulgentia quæ nec data est cum limitatione temporis, nec expresse in perpetuum.
- 160 Regula Cancellariæ eam limitantes.
- 161 Indulgentia etiam in perpetuum concessa, per reuocationem cessare potest.
- 162 Pro arbitrio potest ab habente potestatem talis reuocatio fieri vali- de, imò & licite, nisi obstat scandalum, aut promissio facta in con- trarium, aut animarum notabile detrimentum.
- 163 Non ante nocet reuocatio, quam venerit in notitiam eorum, qui ipsâ indulgentiâ gaudebant.
- 164 Iudicium faciendum de reuocatione & suspensione indulgentia.
- 165 Duratio indulgentia non requirit durationem cause, propter quâ concessa est.

Prescriptus quidem est à Christo modus quo peccata mortalia debeant Ecclesiæ ministris remitti, nempe Sacramentorum administratio: non item modus quo dum legitima adest causa, relaxari debeant temporales pœnæ, quibus post eam remissionem adhuc plerique manent obnoxij, sed relictus est determinationi eiusdem Ecclesiæ: quæ non vnum sed plures vsurpat.

Notanda ad alium modorum intelligentiam.

SECTIO PRIOR.

Ad eos autem intelligendos notandum est primò: pœ- nam peccato debitam ita ei correspondere, vt quod sceleratius committitur, seuerius puniatur. 24. q. 1. cap. Non afferamus: sitque secundum mensuram delicti plagatum modus *Deut. 25.*] & quantum quis se glorificauit & in deliciis fuit, tantum detur illi tormentum & luctum *Apoc. 18.*] & in carcerem à iudice missus, non exeat inde donec reddat vlti- mum quadrantum, *Matth. 5.*] S' que fieri, vt ea ipsa pœna suam habeat quantitatem; tum intensio- nis, quæ secundum grauitatem illius: tum extensio- nis, quæ secundum malum aut minus tempus quo durat, attenditur. Quam quantitatem necesse non est æqualiter esse vt utriusque modi: sed siue maior sit intensio- nis, quam extensio- nis, siue contra: sufficit vtro- que illo modo coniunctam eam correspondere peccati gra- uitati.

Notandum est secundò: consentaneum esse sentire pœ- nam temporalem alicui peccato correspondentem, quate- nus luitur in purgatorio, magnitudinem suam habere ma- gis secundum intensio- nem, quam secundum extensio- nem: quatenus verò luitur in hoc mundo magis habere secundum extensio- nem quam secundum intensio- nem, id est, magis se- cundum durationem, quam secundum acerbitatem: quia homo in hoc mundo debet vitam suam temporalem con- seruare, & operibus eam necessariis vacare: multum verò in- tensa pœnitentia, nocet temporali vitæ, nec permittit ad o- pera necessaria attendere.

Accedit quod extensio- nis pœnitentiæ, magis quam intè- sione inducatur homo ad bene operandum: quod illi solem- ne, perpetuumque esse debet in hoc mundo. In purgatorio autem conuenit pœnam acerbiorem esse, quam diuturnio- rem: quia locus est satisfaciendi, in quo anima subiicitur ri- gori diuine iustitiæ, purgaturque (vt habet bulla Eugenij quarti, qua continetur Sacramentorum doctrina, in Con- cilio Florent.) à peccatorum reliquiis: quò nitidè, ad nitidissimam Dei præsentiam & visionem admittatur. Quâ præ- sentia, illam, Dei amicam, longiore tempore privari; minus conuenit, quam breuiori tempore torqueri pœna acerbio- re.

Notandum est tertio, quod ex D. Thom. & Alberto ma- gno habet D. Antonius 1. parte tit. 10. cap. 3. § 3. indulgentiam remittere non solum temporalem pœnam taxatam à Con- fessorio vel à Canone Ecclesiastico: sed etiam taxatam à diu- na iustitia. Quod idem vult Scotus in 4. distinct. 21. quest. 2. art. 1. concludit cum ait indulgentiam tantum valere, non solum in